

Motion till riksdagen 2022/23:2138

av **Niklas Karlsson m.fl. (S)**

Skattepolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skattesystemet ska vara enhetligt, neutralt och likformigt med så få undantag och särregler som möjligt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en ny omfattande skattereform måste genomföras och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid en skattereform se över mer långsiktigt hur de med de högsta inkomsterna och tillgångarna ska kunna bidra mer till den generella välfärden, vilket ökar skattesystemets legitimitet bland vanligt folk, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pausa uppräknig av skiktgränsen för 2023 och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förstärkt skattereduktion för personer med sjuk- och aktivitetsersättning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beskattningen av kapitalinkomster redan nu måste ses över och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om större neutralitet i 3:12-reglerna och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en beredskapsskatt och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkta förutsättningar för kontroll i F-skattesystemet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillfällig justering av subventionsgraden i det ordinarie rotavdraget till förmån för ett förhöjt särskilt rotavdrag för energieffektivisering och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra lagen om riskskatt för kreditinstitut och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En politik för full sysselsättning har varit ett av de viktigaste instrumenten under efterkrigstiden för att åstadkomma ett mer jämlikt och jämställt samhälle. Denna politik har tillsammans med uppbyggnaden av den generella välfärdsstaten varit, och är alltjämt, en av grundpelarna i den svenska folkhemsmodellen. Denna politik har också ett mycket starkt stöd i stora delar av befolkningen.

Full sysselsättning har en avgörande betydelse för hela befolkningens livskvalitet, för att minska de sociala och ekonomiska klyftorna i samhället, för att stärka den sociala sammanhållningen och för att garantera löntagarnas ekonomiska och sociala trygghet. Vår grundsyn är att människor vill jobba och vår politik strävar efter att främja det goda arbetslivet. Genom att fler jobbar ökar skatteintäkterna samtidigt som de offentliga utgifterna minskar. Vår högsta prioritet är därför att få fler i arbete. Genom den välfärd som skatterna finansierar skapar vi möjlighet för fler att delta på arbetsmarknaden. Skattefinansierad förskola, fritids och äldreomsorg gör att fler kan kombinera familj och yrkesliv. Skattefinansierade utbildningsinvesteringar höjer produktiviteten och förbättrar matchningen på arbetsmarknaden. Skatteuttaget möjliggör på så sätt ett högt arbetskraftsdeltagande och ett högt välstånd.

Den ekonomiska politiken för att uppnå full sysselsättning går hand i hand med en skattepolitik som finansierar vår gemensamma välfärd och viktiga samhällsinvesteringar. Det finns ett tydligt samband mellan hur mycket vi gemensamt betalar i skatt och vilken kvalitet vi kan ha i skolan, sjukvården, äldreomsorgen och rättsväsendet. När ekonomin växer år för år ökar skatteintäkterna och ett reformutrymme skapas. För att upprätthålla kvalitet i den offentliga verksamheten behöver en stor del av reformutrymmet också användas för det ändamålet.

Under den moderatledda regeringen 2006–2014 sänktes de totala skatterna med över 140 miljarder kronor. Till stor del genomfördes skattesänkningarna för lånade pengar. Detta var djupt problematiskt eftersom de underskott de lämnade efter sig minskade möjligheterna att finansiera välfärden och samhällets förmåga att ta itu med samhällsproblem.

Skattesystemets huvudsakliga uppgift är att säkerställa tillräckliga skatteintäkter för att finansiera välfärden. För att bidra till ett legitimt och rättvist skattesystem, är det viktigt att skattereglerna är generella, med breda skattebaser och skattesatser som är väl avvägda gentemot målen för den ekonomiska politiken. Utöver detta ska skattesystemet bidra till omfördelning, jämlikhet och jämställdhet. Tydliga regler bidrar till förståelse och legitimitet för skattesystemet och minskar även utrymmet och riskerna för fel och fusk.

Den stora skattereformen 1990/91 byggde på ett antal fördelningspolitiskt sunda och ekonomiskt rationella principer i syfte att utforma ett skattesystem som var både samhällsekonomiskt och fördelningspolitiskt effektivt. Dess bärande principer var lägre skattesatser, bredare skattebaser samt en mer neutral och likformig beskattning av olika inkomster, investeringar, sparformer och olika delar av den privata konsumtionen. Reformens huvudinriktning blev således lägre skatter på arbete för i första hand breda löntagargrupper, skärpt beskattning av kapital och minskade möjligheter till skatteplanering. En av de viktigaste ambitionerna med nittioalets skattereform var just att skapa en bättre balans mellan beskattningen av arbete och kapital.

Sedan reformen infördes i början av 1990-talet har ett stort antal avsteg gjorts från dessa principer med såväl fler undantag som stora skattesänkningar på inkomster och

förmögenheter. Alla dessa avvikelser, i kombination med andra förändringar av skattepolitiken efter reformens genomförande, har lett till att dagens skattesystem kännetecknas av stora och allvarliga problem.

De många avstegen från en neutral och likformig beskattning har skapat smalare och mer instabila skattebaser. De stora skattesänkningarna har också försämrat skattesystemets förmåga att finansiera den offentliga sektorn. Dessutom leder en brist på likformig beskattning till stora samhällsekonomiska kostnader genom att snedvrیدا hushållens och företagens ekonomiska beslut. Ett av de mest allvarliga problemen i dagens skattepolitik är den skattemässiga obalansen mellan arbete och kapital med allt lägre skatter på kapital.

Socialdemokraterna vill därför genomföra en ny omfattande översyn av skattesystemet. Grundbultar för översynen är att skattesystemet ska generera stabila skatteintäkter för finansieringen av våra gemensamma åtaganden och vara enkelt för enskilda och att skatt ska betalas efter bärkraft.

Avsteg från principen om generella skatteregler kan i vissa fall motiveras av explicita krav på styrning eller av samhällsekonomiska effektivitetsskäl. Genom skatter kan vi främja en stark välfärdsstat och bättre folkhälsa samt styra mot minskad miljöpåverkan. Ett alltför stort fokus på optimering och styrning genom skattesystemet riskerar dock att göra skattesystemet komplicerat och på sikt att urholka välfärdens finansiering. Det finns därför starka skäl för enhetlighet.

För att värna mervärdesskatten som en effektiv intäktskälla för finansieringen av välfärden gäller en särskild varsamhet med att utvidga undantagen med nedsatta momssatser (tolv och sex procent), även om de i sig kan ha ett positivt syfte för en enskild bransch i fråga om företags- och jobbutveckling. Andra insatser än skatteförändringar bör i första hand prövas. Ytterligare avsteg från principen om den generella momssatsen på 25 procent bör därför inte göras.

Skatt efter förmåga, välfärd efter behov

Skatt ska betalas efter förmåga och välfärd fördelas efter behov. Progressiviteten ska värnas så att den som har högre inkomster bidrar mer än den som har lägre inkomster, men alla, inte bara de med de lägsta inkomsterna, får ta del av den gemensamma välfärden. Så ser den svenska välfärdsmodellen ut.

Skiktgränsen höjs kraftigt vid årsskiftet och höginkomsttagare får därmed en skattesänkning på ca 10 000 kronor med den högerkonservativa regeringens och Sverigedemokraternas budget. Även om regeringen och Sverigedemokraterna har justerat för andra indexeringar i skattesystemet låter de indexeringen av skiktgränsen för höginkomsttagare slå igenom fullt ut. Skiktgränsen för 2022 är 540 700 kronor. Med regeringens och Sverigedemokraternas budget skulle skiktgränsen bli ca 598 500 kronor för 2023. I en inflationsekonomi krävs återhållsamhet. Detta för att inte spå på inflationen och därmed urholka reallönerna ytterligare. Detta gäller alla inkomstskikt, men särskilt dem med högst inkomster. Om någon ska prioriteras i en inflationsekonomi är det de med lägst marginaler. Om det finns det en stor enighet bland internationella bedömare. Därför vill vi socialdemokrater pausa uppräknningen av skiktgränsen för 2023. Skiktgränsen för 2023 föreslås därmed uppgå till 540 700 kronor. Den offentlig-finansiella effekten av att begränsa uppräknningen är 12,9 miljarder kronor.

Under den moderatledda regeringen 2006–2014 skapades skatteklyftor utifrån inkomstkälla (lön, pension, ersättningar) som gjorde att bland annat ålderspensionärer betalade högre skatt än personer som arbetar, vid samma inkomst. Denna skatteklyfta var orättvis. Pension är uppskjuten lön och bör därför inte beskattas högre. Steg för steg har den avskaffats och år 2023 är den helt utfasad.

För förtidspensionerade, sjuka, funktionsnedsatta, arbetslösa och föräldralediga är skatten fortfarande högre än för förvärvsarbete. Vi anser att socialförsäkringarnas syfte ska vara tydligt och transparent. Vi tror inte att någon blir friskare eller kommer i arbete snabbare genom högre skatt på de ibland knappa ersättningar personen ifråga får. Olika typer av inkomster som baseras på arbetsinkomsten bör beskattas lika. På sikt behöver vi komma tillbaka till en likformig beskattning.

Pensionärernas levnadsstandard ska inte förbättras genom skattesänkningar utan genom att pensionerna ska höjas. Vi vill inte se nya skillnader i beskattningen där pension och socialförsäkringar beskattas lägre än lön. På samma sätt som den gemensamma välfärden är till för alla, är det också en styrka att alla bidrar till finansieringen via beskattning.

När de högerkonservativa regeringspartierna och Sverigedemokraterna justerade i den S-ledda regeringens budget för 2022 återinförde de en ny funkisskatt. Trots att det inför budgetprocessen 2023 fanns ett färdigremitterat förslag om att slutligt ta bort funkisskatten, valde regeringen och Sverigedemokraterna att låta den ligga kvar. Detta i en inflationsekonomi, när det är viktigt att prioritera grupper med små marginaler.

Vi vill att skillnaden i beskattning av sjuk- och aktivitetsersättning i förhållande till arbetsinkomster tas bort i samtliga inkomstintervall.

Hög facklig organiseringsgrad är en bärande del i den svenska arbetsmarknadsmodellen. Pandemin har inneburit allt ifrån varsel och uppsägningar till extrema utmaningar i arbetsmiljön för anställda runt om i hela landet. Samtidigt ökade anslutningsgraden till fackföreningar och a-kassa. År 2018 infördes en skattereduktion för fackföreningsavgiften, men 2019 avskaffades den av de högerkonservativa partierna. Vi ser goda skäl att åter igen införa en skattereduktion för fackföreningsavgiften i likhet med den som gäller för medlemskap i a-kassan från den 1 juli 2022. Inte minst av likvärdighetsskäl jämfört med arbetsgivares avdragsrätt för serviceavgiften till arbetsgivarorganisationer.

Omfördelning för ökad jämlikhet

Socialdemokratins jämlikhetssträvan är i grunden en frihetssträvan. En viktig skillnad mellan den socialdemokratiska frihetssynen och den liberala, är att vi inte nöjer oss med att alla i teorin har samma rättigheter och möjligheter. Vi eftersträvar också jämlika och rättvisa utfall. Jämlikhet i förutsättningar och utfall är det bästa för svenska folket. Jämlikhet är starkt förknippad med rättvisa. Genom att skattesystemet finansierar vår gemensamma välfärd omfördelas resurser. Men utvecklingen av marknadsinslag inom den gemensamma välfärden har lett till att skattemedel omvandlas till aktieutdelningar samtidigt som vinstjakten sänker kvaliteten i verksamheterna. Marknadsinslag är dysfunktionella inslag i den gemensamma välfärden och bör successivt avvecklas. Offentligt, kooperativt eller ideellt ägande bör gälla för skola, vård och omsorg.

Klyftorna har ökat i Sverige sedan i början av 2000-talet. Det totala välståndet har stigit men inkomstökningen har varit ojämnt fördelad. Under samma tid har

avskaffandet av ett flertal skatter samt stora inkomstskattesänkningar lett till att de som har det bäst ställt ekonomiskt fått betala lägre skatter. Kapitalinkomsterna har ökat kraftigt samtidigt som många med höga kapitalinkomster gynnas av omfattande undantag från ordinarie kapitalbeskattning. I en tid då klyftorna har vuxit på ett orimligt sätt vill vi möta detta genom att utnyttja den omfördelade kraften i skattesystemet i högre grad. Denna omfördelning leder i sig till ett ökat välstånd i samhället. Genom att fler får möjlighet till utbildning och kompetensutveckling skapas jobb och tillväxt.

När det står klart att välfärden står inför stora behov behöver vi diskutera både skattesystemet som en helhet och vilka skatter som kan bidra med större finansiering. En ökad enhetlighet i kapitalbeskattningen samt beskattning av stora ekonomiska tillgångar framstår som nödvändigt.

Kapitalinkomsterna är mycket ojämnt fördelade jämfört med andra inkomstslag. Tiondelen av befolkningen med de största kapitalinkomsterna hade 95 procent av totalsumman av alla kapitalinkomster år 2020 och den procent av befolkningen som hade de största kapitalinkomsterna hade 59 procent av de totala kapitalinkomsterna.

I en internationell jämförelse har Sverige låga egendomsskatter. Ränteavdrag, de generösa möjligheterna att skjuta upp vinstbeskattning vid en bostadsförsäljning (uppskov) i kombination med avskaffad uppskovsränta har därtill bidragit till upptrissade bostadspriser och ökad privat skuldsättning. Ränteavdraget kostar staten 20 miljarder om året med tidigare ränteläge. Uppskovsbeloppen för beskattningsåret 2018 uppgick till ca 305 miljarder kronor och har varit oavbrutet ökande.

En annan skevhet i skattesystemet är att utdelning från och reavinst på onoterade aktier och andelar, det vill säga aktier och andelar som inte noteras på svensk eller utländsk börs eller är föremål för liknande notering, beskattas med 25 procent, vilket är lägre än för börsnoterade aktier och andelar.

Skattereglerna för fåmansföretag syftar i grunden till att det ska vara neutrala skatteregler mellan den som väljer att vara anställd respektive företagare. För att öka neutraliteten och stärka rättvisan i vår finansiering av försvarets utbyggnad bör vissa justeringar göras. Delar som kan vara motiverade att se över är skattesatsen inom gränsbeloppet och taket för där den högre tjänstebeskattningen sjunker till en lägre kapitalbeskattning. Taket är kopplat till inkomstbasbeloppet, och eftersom topplönen har dragit ifrån snabbare än inkomstbasbeloppet bör en justering övervägas. Regeringen bör återkomma med sådana förslag.

Samtidigt som kapitalvinsterna ökat i Sverige är förmögenhetsskatten avskaffad. Förmögenhetsskatten hade innan den avskaffades en progressiv fördelningspolitisk profil, vilket i övrigt saknas inom kapital(inkomst)beskattningens område. Sammantaget ser vi att de grupper som har störst skattekraft relativt sett borde bidra mer till finansieringen av den gemensamma välfärden. Sverige har också en i europeiska sammanhang låg bolagsskatt. Det förklaras bara delvis av den breddning av bolagsskattebasen som skedde vid reformeringen av företagsbeskattningen. När reformen nu ses över i en utredning är det centralt att eventuella justeringar är fullt finansierade och att möjligheten till skatteplanering genom ränteavdrag stoppas.

Det krisläge som Putins anfallskrig mot Ukraina utlöst kräver att anslagen till det militära försvaret ska öka till motsvarande två procent av BNP. Det ska ske så fort det är praktiskt möjligt. I det underlag som Försvarsmakten presenterade den 1 november 2022 anges år 2026 som möjlig tidpunkt. Det är av avgörande betydelse att den stegvisa upptrappningen till två procent genomförs på ett realistiskt sätt från både ekonomisk och militär förmågesynpunkt. Förstärkningen av försvaret ska bäras av dem som har

bäst ekonomiska förutsättningar. Därför vill vi utreda en ny beredskapsskatt. Skatten ska betalas av dem som har störst bärkraft. Den ska vara enkel att betala och administrera, och ska bidra med finansiering till försvaret på ca sex till åtta miljarder. Utan en sådan skatt riskerar en alltför stor del av reformutrymmet att ianspråkta för Försvarsmaktens räkning på välfärdens bekostnad.

Skattefusk och skatteundandragande

Skattefusk och ekonomisk brottslighet är mycket allvarligt. Att vissa undviker att betala skatt leder till att skattebördan ökar för andra. Dessutom riskerar bara farhågan om att andra smiter undan från att betala skatt att minska den generella viljan att betala skatt. Fusk snedvrider dessutom konkurrensen och skapar ogynnsamma förutsättningar för de seriösa företagare som gör rätt för sig. Därför ska skatteundandragande och skatteflykt med kraft motverkas. Välfärdsbrottslighet är andra sidan av samma mynt. Offentligt ägda företag ska givetvis föregå med gott exempel.

Reglerna om personalliggare har utökats. Arbetsgivardeklarationer på individnivå har införts. Ett ekonomiskt arbetsgivarbegrepp har införts och med det ett krav på registrering av utländska arbetsgivare som har anställda i Sverige. Den som är skyldig att göra skatteavdrag ska nu registreras som arbetsgivare hos Skatteverket. Fler steg för att använda systemets fulla potential behöver tas. Mer behöver göras för att motverka svartarbete och arbetslivskriminalitet. Den utredning som just nu arbetar med ett brett mandat behöver komma fram med ytterligare åtgärder. Steg för steg ska vi få svartarbetet att upphöra.

Reglerna om skattetillägg har skärpts. Men skatteflykten söker ständigt nya vägar och jämna steg krävs för att minska skatteundandragande. När skatteflykten är internationell måste arbetet för att motverka den också bedrivas globalt. Ett stort antal steg i arbetet har tagits. Det EU-gemensamma arbetet för att sätta press på jurisdiktioner med skadliga skatteregimer har försetts med skarpa motåtgärder vid transaktioner med företag i de jurisdiktionerna. EU:s granskning av dolda statsstöd till internationella jättekoncerner är betydelsefull. Skatteavtal har sagts upp när de lett till icke-beskattning istället för att motverka dubbelbeskattning. De globala techjättarna ska inte ges möjlighet att undslippa skatter utan måste bidra utifrån sin bärkraft och beskattas där värdena skapas istället för där skatten är lägst. Vi är däremot motståndare till att flytta beskattningsrätten från innovationsländer till marknadsländer. Det skulle urholka skatteintäkterna för länder som likt Sverige bygger sitt välstånd på att investera i människor och kunskap istället för att konkurrera med lägre skatter och löner. Det internationella informationsutbytet mellan skattemyndigheter ökar och gäller nu även land-för-land-rapporter.

En särskild utredare tillsattes under våren 2022 för att lämna förslag på ett system för en effektiv kapitalbeskattning av fysiska personer som flyttar ut och upphör att vara obegränsat skattskyldiga i Sverige eller som enligt ett skatteavtal får hemvist i en annan avtalsslutande stat. Syftet är att dessa personer ska kunna beskattas för kapitalvinster som har upparbetats i Sverige. Uppdraget ska ha redovisats i februari 2024.

F-skattereglerna har utretts och missbruksmöjligheterna ska stoppas. Skatteverket bör få bättre rättsliga förutsättningar att på ett mer effektivt sätt följa upp dem som har godkänts för F-skatt. I vissa fall bör godkännande för F-skatt därför kunna

tidsbegränsas, högre krav på skötsamhet bör kunna ställas och myndigheten bör få utökade möjligheter att återkalla ett godkännande vid brister och missbruk.

Skatter i bostadssektorn

Förutsägbarheten för människors boendesituation är viktig. Kritiken mot fastighets-skatten handlar sällan om viljan att bidra till det gemensamma utan om rädslan för att behöva lämna sitt hem eller få mycket högre bostadskostnader. På så vis har fastighetsskatten och marknadshyror betydande likheter. Redan diskussionen om oförutsägbara höjningar av boendekostnaderna skapar en osäkerhet. Den nuvarande borgerliga fastighetsskatten i form av den kommunala fastighetsavgiften har ett tak som gör att vissa höginkomsttagare inte betalar så mycket som de borde. Istället bär vanligt folk en större andel av finansieringen. Den borgerliga fastighetsskatten (kommunala avgiften) är regressiv vilket är moraliskt felaktigt och begränsar inkomsterna av skatten. Vi tror dock varken på en reformering av den borgerliga fastighetsskatten eller på en återgång till den tidigare, eftersom den nuvarande skatten trots sina brister är förutsägbar.

Att köpa en bostad är för de allra flesta det enskilt största ekonomiska beslutet man fattar under sin livstid. Det är därför väldigt viktigt att det finns långsiktiga förutsättningar vid ett sådant köp.

Förändringar av beskattningen av bostadssektorn riskerar också att få stora konsekvenser för prisbildningen på bostadsmarknaden, vilket skulle vara destabiliserande för ekonomin i sin helhet.

För att skapa tydliga och långsiktiga regler att förhålla sig till bör därför eventuella förändringar av beskattningen av bostadsmarknaden ske med försiktighet, över en längre tidsperiod och med största möjliga politiska enighet. Att minska den samlade beskattningen av bostadssektorn är emellertid inte aktuellt. Bostadssektorn är idag relativt lågt beskattad i Sverige. En lägre reavinstskatt eller stämpelskatt skulle leda till en förmögenhetsöverföring till de hushåll som gjort stora vinster på de kraftigt höjda bostadspriserna samtidigt som de genom ränteavdragen haft subventionerade lån. Det är inte fördelningsmässigt försvarbart att gynna fastighetsägande ytterligare. Det krävs snarare åtgärder för att relativt sett förbilliga hyresrättsboendet och därmed skapa en större skattemässig neutralitet mellan upplåtelseformerna. Kraftfulla hyreshöjningar, höga ingångshyror och ekonomiskt betingade vräkningar från fastighetsägarnas sida utgör ett stort fördelningspolitiskt problem som måste bemötas på fler sätt än att enbart verka för en hög bostadsproduktion. Ökad rörlighet på bostadsmarknaden skapas bäst genom att öka tillgången på attraktiva bostäder med rimliga kostnader oavsett upplåtelseform.

När den moderatledda regeringen 2007 avskaffade fastighetsskatten samtidigt som man valde att behålla ränteavdragen skapades en obalans. Det gör att staten subventionerar lån men inte längre löpande beskattar avkastningen från bostadsinvesteringar. Vi ser också att villa- och bostadsrätts-hushållens skuldsättning har ökat kraftigt de senaste åren tillsammans med en omfattande skatteskuld genom uppskjuten reavinstbeskattning.

Rotavdrag infördes som en konjunkturåtgärd i en tid då det rådde hög arbetslöshet bland byggnadsarbetare och så borde det fortsatt vara. Genom att stimulera till ökad efterfrågan av sådana tjänster kunde man pressa ner arbetslösheten. Idag råder det

istället arbetskraftsbrist inom byggbranschen. Det byggs mer än på flera decennier, men bostadsbristen är fortfarande ett stort samhällsproblem. Bristen på kvalificerad arbetskraft inom byggsektorn är ett hinder för ökat byggande och därigenom ett samhällsproblem. För att få byggbranschen att ställa om från renovering till nybyggnation har rotavdraget minskats från 50 till 30 procent. De ökade skatteintäkter som det lägre avdraget medfört har av den tidigare socialdemokratiskt ledda regeringen satsats på att genomföra det största bostadspolitiska paketet på 20 år. Bland annat gavs den som planerade att bygga eller renovera flerbostadshus möjlighet att ansöka om investeringsstöd. Ett fortsatt investeringsstöd är nödvändigt för att kunna hålla uppe bostadsproduktionen som nu hotar att åter falla ned på en alltför låg nivå.

På grund av rådande EU-rätt är det inte möjligt att begränsa rotavdraget till att endast gälla bostäder inom Sverige. Rotavdrag riktar sig idag enbart till privatpersoner som har underhållsansvaret för bostaden.

Nu behövs krafttag för att öka takten i energieffektiviseringen. Samtidigt är tillgången till kvalificerad arbetskraft begränsad. När tillgången till kvalificerad arbetskraft är begränsad i rotsektorn, finns risk att priserna drivs upp ytterligare om efterfrågan ökar på grund av ett höjt stöd för energieffektivisering och installation av solceller. Därför föreslår vi att ett tillfälligt förhöjt rotavdrag införs för samtliga energieffektiviserande åtgärder som föreslås i regeringens budget och för installation av solceller, samtidigt som subventionsgraden för övriga rotarbeten och för installation av solceller i grönt avdrag sänks under samma period på ett sätt så att förändringen blir offentligfinansiellt neutral.

Användningen av hushållsnära tjänster har ökat kontinuerligt sedan rutavdrag infördes. Den samhällsekonomiska kostnadseffektivitet som antogs när rutavdrag infördes kan dock ifrågasättas. En granskning av rutavdrag från Riksrevisionen indikerade att personer med svag förankring på arbetsmarknaden inte gynnats i den omfattning som avsågs när rutavdrag infördes. Kostnadsutvecklingen i rutavdrag bör mot den bakgrunden följas noga och vägas mot nyttan, och i en sådan analys bör nivåer på taket särskilt granskas. Kollektivavtalsenliga villkor ska alltid gälla vid utförande av ruttjänster.

Klimat och miljöskatter

Avsteg från principen om generella skatteregler kan vara motiverade för att styra mot minskad miljöpåverkan i lägen när förbud inte är lämpliga. Principen om att förorenaren betalar kan vara motiverad liksom att stabil konsumtion av miljöpåverkande verksamhet kan fungera som en skattebas och bidra till välfärdens finansiering. Ett alltför stort fokus på optimering och styrning genom skattesystemet riskerar dock att göra skattesystemet komplicerat och kan på sikt urholka välfärdens finansiering. Risken för ineffektiva och dubbla styrmedel kan inte bortses ifrån.

Användandet av konsumtionsskatter i fiskala syften kan vara en belastning för den som inte har något alternativ. För att ge miljöskatterna trovärdighet och skapa hög acceptans är det viktigt att de har en tydlig fördelningspolitisk profil. Förändrade bränsleskatter är en fråga i stora delar av landet, inte minst för dem som bor på landsbygden och i pendlingskommuner.

Ett reformerat färdmedelsneutralt reseavdrag beslutades under våren 2022. Syftet var att åstadkomma en kraftig förenkling av systemet och att det utformas som en

skattereduktion. På så vis har den samma värde för alla, istället för ett högre värde hos höginkomsttagare. Detta är av de högerkonservativa regeringspartierna och Sverigedemokraterna ersatt av en kronpåbyggnad av det gamla orättvisa avdragssystemet för bilägare. Tillsammans med annan högerkonservativ politik kommer detta att öka klimatutsläppen inom vägtrafiken och hotar även målet om en fossiloberoende fordonsflotta år 2030.

Beskattningen av förmånsbilar har reformerats för att det ska råda neutral beskattning mellan kontant lön och lön i form av förmånsbil. Ett undantag är fortsatt bilar med miljövänlig teknik. Ytterligare reformeringar för att åstadkomma neutral beskattning borde aktualiseras. Det kan vara rimligt att se över trängselskatten; syftet med en översyn ska dock främst vara att säkerställa att skatten fungerar som tänkt.

När bolagsskatten har sänkts genom att skattebasen har breddats, har kreditinstitut nåtts av skattesänkningen utan att ha träffats av basbreddningen. Syftet med reformeringen av bolagsskatten har emellertid inte varit att minska kreditinstitutens bidrag till finansieringen av ett robust samhälle. Den 1 januari 2022 infördes en ny riskskatt för kreditinstitut med syftet att bland annat skapa utrymme för att täcka de indirekta kostnader som en finanskris riskerar att föra med sig. En oavsiktlig effekt är att även kommunal finansieringssamverkan når över tröskeln för att betala skatten. Eftersom effekten är oavsiktlig bör undantag införas så att Kommuninvest undantas från riskskatten. Reformeringen bör göras offentligfinansiellt neutral.

Så sent som år 2020 infördes lagen om skatt på avfall som förbränns. Syftet var att på lång sikt uppnå en mer resurseffektiv och giftfri avfallshantering. En utvärdering av avfallsförbränningskattens effekter visar att skatten inte är styrande på ett verkningfullt och kostnadseffektivt sätt. En övervältring av kostnader har fått som effekt att en del kraftvärme- och värmeverk har reviderat sina reinvesterings- och nyinvesteringsplaner efter skattens införande. Avfallsförbränningskatten riskerar därmed att få en negativ påverkan på effektsituationen i ett för Sverige allvarligt energiförsörjningsläge. Rysslands invasion av Ukraina och agerande på energimarknaden har kraftigt ändrat förutsättningarna för den europeiska elmarknaden. Svenska hushåll och företag står nu inför en vinter med mycket högre elpriser än normalt. Såväl ekonomiskt svaga hushåll som elintensiv industri kan drabbas hårt. Därför bör skatten på avfall som förbränns avskaffas.

Den socialdemokratiska regeringen presenterade under våren 2022 förslag på förändringar av skatt på kemikalier i viss elektronik, den så kallade kemikalieskatten. Det centrala i förändringarna består av ett förenklat avdragssystem samt tydligare och enklare regler för begagnade varor. De förändringarna bör genomföras.

En beskattning av internationellt konkurrensutsatt produktion kan ha en negativ inverkan på svensk konkurrenskraft. Livsmedelsproduktion är en sådan sektor. Konkurrenskraften behöver beaktas om nya skatter ska införas eller subventioner avskaffas.

Flygskattens nuvarande utformning är rimlig under gällande förutsättningar, när det inte finns en möjlighet att beskatta utsläppen i internationell trafik genom flygbränslebeskattning. Det bakomliggande syftet är dock att beskatta utsläppen istället för en beskattning som bygger på ett komplicerat kontrollsystem över den enskildes flygresor. För att komma ifrån det systemet bör Sverige fortsätta verka inom EU och internationellt för att flygbränslebeskattning ska bli möjlig.

Övriga skatteförslag

Företag i tillväxtfasen kan ha svårt att betala marknadsmässiga löner för att attrahera och behålla nyckelpersoner. Reglerna om expertskatt har utökats och ett förslag om att utöka reglerna för personaloptioner har lämnats till riksdagen av den tidigare socialdemokratiskt ledda regeringen. Att bygga ut dessa system är inte önskvärt eftersom de då främjar ojämlikhet och låser in anställda i ett beroende till det företag de arbetar i.

Den absoluta merparten av Sveriges export och import transporteras någon gång under transportkedjan med fartyg. Sjöfarten är avgörande för Sveriges handel med omvärlden och därmed ytterst också för Sveriges välstånd. En starkt svensk sjöfart är ett viktigt verktyg för att flytta allt fler långväga godstransporter från lastbil till tåg och sjöfart samt bidra till en minskad klimatpåverkan från transportsektorn. Sverige har ett system med tonnageskattning med målsättningen att Sverige i ett internationellt perspektiv ska ha en konkurrenskraftig sjöfartsnäring. Vid införandet 2017 konstaterades att en utvärdering och uppföljning bör göras.

Niklas Karlsson (S)

Hanna Westerén (S)

Patrik Björck (S)

Ida Ekeröth Clausson (S)

Mathias Tegnér (S)

Sofie Eriksson (S)

Peder Björk (S)